

Sygn. akt I ACa 86/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 czerwca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Mirosław Ożóg (spr.)
Sędziowie:	SA Małgorzata Zwierzyńska SO del. Mariusz Wicki
Protokolant:	stażysta Joanna Muńska

po rozpoznaniu w dniu 21 czerwca 2016 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa P. R.

przeciwko Bank (...) Spółka Akcyjna w W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 20 października 2015 r. sygn. akt XV C 435/15

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I (pierwszym) i II (drugim) w ten sposób, że tytuł wykonawczy w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego Banku (...) Spółki Akcyjnej w W. numer (...) z dnia 21 kwietnia 2009 roku zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Wejherowie z dnia 26 czerwca 2009 roku, wydanym w sprawie I Co 2468/09, pozbawia wykonalności w całości;

II. oddala zażalenie;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę (...) (cztery tysiące czterysta trzydzieści sześć) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego i zażaleniowego.

SSO del. Mariusz Wicki SSA Mirosław Ożóg SSA Małgorzata Zwierzyńska

Sygn. akt I ACa 86/16

UZASADNIENIE

Powód P. R. w pozwie skierowanym przeciwko Bankowi (...) Spółka Akcyjna w W. wnosił o pozbawienie wykonalności bankowego tytułu wykonawczego nr (...) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego

w Wejherowie z dnia 26 czerwca 2009 r. w sprawie I Co 2468/09. Powód wnosił także o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwany Bank (...) Spółka Akcyjna w W. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z dnia 20 października 2015 r. pozbawił wykonalności w części, to jest w punkcie II i w punkcie IV, gdy chodzi o odsetki do dnia 20 listopada 2011 r. tytuł wykonawczy w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego Banku (...)/ (...) z dnia 21 kwietnia 2009 r. zaopatrzonego klauzulą wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Wejherowie z dnia 26 czerwca 2009 r. wydanym w sprawie I Co 2468/09 ; oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt II) i rozstrzygnął o kosztach procesu.

Sąd I instancji ustalił w toku postępowania, że w dniu 21 kwietnia 2009 r. pozwany Bank (...) S.A. w W. wystawił bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) stwierdzający, że przysługuje mu wobec powoda P. R. roszczenie o zapłatę kwoty 103 347 CHF wynikające z umowy kredytu na zakup pojazdu nr (...) zawartej dnia 29 czerwca 2006 r. Na kwotę tę składają się: 73 626,59 CHF – kapitał; 5 521,49 CHF – odsetki umowne; 24 198,81 CHF – odsetki karne; 5 CHF – koszty upomnienia. Bankowi także przysługują odsetki w wysokości 4-krotności stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 21 kwietnia 2009 r. W dniu 27 kwietnia 2009 r. pozwany Bank wniósł do Sądu Okręgowego w Gdańsku wniosek o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu z dnia 21 kwietnia 2009 r. Postanowieniem z dnia 13 maja 2009 r. sprawę przekazano według właściwości Sądowi Rejonowemu w Wejherowie. Postanowieniem z dnia 26 czerwca 2009 r. wydanym w sprawie I Co 2468/09 Sąd Rejonowy w Wejherowie nadał powyższemu bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzulę wykonalności. Postanowienie to zostało doręczone wierzycielowi – Bankowi w dniu 8 sierpnia 2009 r. zatem stało się prawomocne z dniem 16 sierpnia 2009 r. Na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 21 kwietnia 2009 r. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności Komornik przy Sądzie Rejonowym w Wejherowie M. M. wszczął przeciwko powodowi postępowanie egzekucyjne prowadzone pod sygn. Km95/09. Wniosek egzekucyjny wpłynął do Kancelarii (...) w dniu 19 października 2009 r. Postępowanie to zostało umorzone postanowieniem z dnia 23 sierpnia 2011 r. z powodu bezskuteczności egzekucji. Tytuł wykonawczy zwrócono wierzycielowi. Odpisy tego postanowienia zostały doręczone wierzycielowi i dłużnikowi w dniu 29 sierpnia 2011 r., zatem postanowienie stało się prawomocne z dniem 6 września 2011 r. Na podstawie tego samego tytułu wykonawczego Komornik przy Sądzie Rejonowym w Wejherowie M. M. wszczął przeciwko powodowi postępowanie egzekucyjne prowadzone pod sygn. Km960/14. Wniosek o wszczęcie egzekucji został nadany w polskim urzędzie pocztowym w dniu 21 listopada 2014 r., a wpłynął do Kancelarii (...) w dniu 27 listopada 2014 r. Postępowanie to zostało umorzone postanowieniem z dnia 22 czerwca 2015 r. wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji. Tytuł wykonawczy zwrócono wierzycielowi. Odpis postanowienia został doręczony wierzycielowi w dniu 29 czerwca 2015 r., a pełnomocnikowi dłużnika w dniu 24 sierpnia 2015 r. Pismem z dnia 19 lutego 2015 r. powód wezwał pozwanego do zaprzestania egzekucji w sprawie Km 960/14 zgłaszając zarzut przedawnienia. Powód wezwał pozwanego do cofnięcia wniosku egzekucyjnego i zwrotu tytułu wykonawczego. W odpowiedzi pozwany odmówił negując przedawnienie roszczenia wobec powoda.

Powyższy stan faktyczny Sąd a quo ustalił na podstawie dokumentów urzędowych i prywatnych złożonych do akt przez strony postępowania oraz na podstawie akt I Co 2468/09 Sądu Rejonowego w Wejherowie, a także na podstawie akt egzekucyjnych Komornika przy Sądzie Rejonowym w Wejherowie M. M. o sygnaturach Km 95/09 i Km 960/14.

Mając na uwadze przytoczone ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że roszczenie powoda jest częściowo zasadne, bowiem doszło do przedawnienia roszczenia.

Sąd I instancji zważył, że pomiędzy pozwanym Bankiem i powodem została zawarta umowa kredytowa z dnia 29 czerwca 2006 r. Umowa ta została wypowiedziana przez Bank oświadczeniem z dnia 23 listopada 2007 r. i rozwiązana z upływem 30-dniowego terminu liczonego od dnia doręczenia powodowi oświadczenia Banku z dnia 23 listopada 2007 r. Najwcześniej mogło to nastąpić 23 grudnia 2007 r. Wniosek o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu wpłynął do Sądu Okręgowego w Gdańsku w dniu 27 kwietnia 2009 r., a

więc przed upływem trzyletniego terminu przedawnienia. Sąd a quo podzielił stanowisko powoda, że roszczenia pozwanego wynikające z umowy kredytowej wiążą się z prowadzoną przez pozwanego działalnością gospodarczą, a więc przedawniają się z upływem trzyletniego terminu. Dalej wskazał Sąd I instancji, że do przerwania biegu terminu przedawnienia doszło poprzez złożenie Komornikowi M. M. wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wraz z tytułem wykonawczym, co zainicjowało postępowanie Km 95/09. Wniosek ten wpłynął do Kancelarii (...) w dniu 19 października 2009 r. Postępowanie egzekucyjne zostało umorzone jako bezskuteczne postanowieniem z dnia 23 sierpnia 2011 r. Odpisy postanowienia zostały doręczone stronom w dniu 29 sierpnia 2011 r., zatem postanowienie stało się prawomocne z dniem 6 września 2011 r. Zgodnie z przepisem art. 123 § 1 k.c. i art. 124 k.c., jak wynika z poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń, wszczęcie pierwszego postępowania egzekucyjnego przerwało bieg terminu przedawnienia roszczenia pozwanego wobec powoda. Przerwa ta trwała do dnia uprawomocnienia postanowienia z dnia 23 sierpnia 2011 r. o umorzeniu postępowania. Ostatni dzień terminu do zaskarżenia tego postanowienia był to 5 września 2011 r. Postanowienie stało się prawomocne z dniem 6 września 2011 r. i od tego też dnia rozpoczął bieg kolejny trzyletni termin przedawnienia roszczeń pozwanego Banku wobec powoda. Termin ten upłynął z dniem 6 września 2014 r. i nie został skutecznie przerwany. Przerwania takiego nie stanowi złożenie ponownego wniosku egzekucyjnego nadanego w polskim urzędzie pocztowym w dniu 21 listopada 2014 r. inicjującego postępowanie egzekucyjne Km 960/14. Wszczęcie tego postępowania nastąpiło już po upływie terminu przedawnienia roszczenia pozwanego Banku wobec powoda. Dlatego za skuteczne uznał Sąd Okręgowy roszczenie powoda o pozbawienie wykonalności bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 21 kwietnia 2009 r., co do roszczeń pozwanego Banku stwierdzonych w punkcie II bankowego tytułu wykonawczego.

W punkcie IV tego tytułu, jego zakresem objęto dalsze odsetki w wysokości 4-krotności stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 21 kwietnia 2009 r. Roszczenia pozwanego Banku wobec powoda nie zostały stwierdzone wyrokiem sądu ani innego powołanego do tego organu. Nie ma więc w tej sprawie zastosowania przepis art. 125 k.c. Odsetki wynikające z tytułu wykonawczego przedawniają się z upływem trzyletniego terminu. Wszczęcie drugiego postępowania egzekucyjnego miało wpływ na przedawnienie odsetek określonych w punkcie IV bankowego tytułu wykonawczego. W oparciu o stanowisko doktryny i orzecznictwa oraz normę art. 118 k.c. Sąd I instancji przyjął, że przedawnienie należności określonej w punkcie II bankowego tytułu wykonawczego nie pociągnęło za sobą przedawnienia całości roszczenia o odsetki objęte punktem IV tego tytułu. Wszczęcie drugiego postępowania egzekucyjnego – wniosek egzekucyjny został nadany w dniu 21 listopada 2014 r., zgodnie z przepisem art. 123 § 1 pkt. 1 k.c. przerwało bieg przedawnienia roszczenia o odsetki od dnia 21 listopada 2011 r. – trzy lata wstecz od złożenia wniosku egzekucyjnego. Zatem przedawnieniu uległy odsetki zgodnie z punktem IV tytułu wykonawczego za okres od 21 kwietnia 2009 r. do dnia 20 listopada 2011 r. Na skutek przerwania biegu terminu przedawnienia w dniu 21 listopada 2014 r. nie uległy natomiast przedawnieniu odsetki za okres od 21 listopada 2011 r. do dnia 6 września 2014 r. Przerwa biegu terminu przedawnienia tych roszczeń trwała do dnia 1 września 2015 r., kiedy to uprawomocniło się postanowienie z dnia 22 czerwca 2015 r. o ponownym umorzeniu egzekucji jako bezskutecznej. Od tego też dnia bieg terminu przedawnienia roszczenia o odsetki za wskazany okres biegnie na nowo.

Mając na uwadze tak poczynione ustalenia i rozważania, Sąd Okręgowy na podstawie przepisu art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c. pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy z dnia 21 kwietnia 2009 r. co do roszczeń stwierdzonych w punkcie II tego tytułu oraz w części, co do odsetek za okres od 21 kwietnia 2009 r. do 20 listopada 2011 r. O uwzględnieniu żądania pozwu orzeczono w punkcie I wyroku. W punkcie II wyroku, na podstawie przepisu art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c. stosowanego a contrario Sąd I instancji oddalił powództwo w pozostałym zakresie, to jest co do odsetek za okres od 21 listopada 2011 r. do 6 września 2014 r., kiedy nastąpiło przedawnienie roszczeń wynikających z punktu II bankowego tytułu wykonawczego. O kosztach postępowania orzekł Sąd Okręgowy w punktach III i IV wyroku na podstawie przepisów art. 108 § 1 k.p.c. oraz art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Ponieważ powód wygrał swoje roszczenie praktycznie w całości pozwanego obciążono całością kosztów procesu na rzecz powoda (zwrot uiszczonych opłat od pozwu 1 200 zł. i kosztów zastępstwa procesowego 7200 zł.). Ponieważ powód był zwolniony od kosztów w zakresie części opłaty od pozwu, w punkcie IV wyroku, nakazano ściąganie od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwoty 17 135 zł. tytułem części opłaty od pozwu, od której powód był zwolniony.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód zaskarżając go w części, tj. w zakresie punktu II. Skarżący wyrokowi zarzucił naruszenie:

1. art. 118 k.c. i art. 123 § 1 pkt 1 k.c. polegające na uznaniu, że roszczenie pozwanego o odsetki za okres od 21 listopada 2011 r. nie uległo przedawnieniu.;
2. art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. polegające na częściowym oddaleniu powództwa, pomimo zajścia okoliczności do pozbawienia tytułu wykonawczego w całości.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie I i II poprzez pozbawienie wykonalności w całości bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nadaną postanowieniem Sądu Rejonowego w Wejherowie z dnia 26 czerwca 2009 r., sygn. akt I Co 2468/09 oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany wniósł zażalenie na orzeczenie o kosztach zawarte w punktach III i IV wyroku, zarzucając jak wynika z uzasadnienia błędne przyjęcie, że pozwany w całości przegrał spór i winien być obciążony całością kosztów. Skarżący wniósł o zmianę orzeczenia w zaskarżonym zakresie i nie obciążanie pozwanego kosztami postępowania oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów w procesie, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przez Sądem I instancji i w postępowaniu zażaleniowym według norm przepisanych.

W odpowiedzi na zażalenie powód wniósł o jego oddalenie na koszt żalącego

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie w całości, zaś zażalenie podlega oddaleniu.

W pierwszej kolejności Sąd Apelacyjny wskazuje, iż podziela wszystkie ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego i czyni je podstawą własnego rozstrzygnięcia, co tym samym zwalnia z obowiązku ponownego ich przytaczania. Nie mniej jednak Sąd Odwoławczy dokonał odmiennej oceny prawnej, niż Sąd I instancji, z powodów niżej przywołanych.

Na wstępie Sąd a quem zauważa, iż zgodnie z art. 118 k.c. jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata. W kwestii przedawnienia odsetek, niezależnie o tego czy obowiązek zapłaty odsetek wynika z ustawy (odsetki ustawowe), czy z czynności prawnej (odsetki umowne), mają one charakter świadczenia okresowego. Sposób obliczania odsetek, polegający na pomnożeniu ich stopy przez okresu czasu za jaki się należą, nadaje im zawsze charakter świadczenia okresowego, nawet jeśli płatne są jednorazowo. Jako świadczenie okresowe odsetki ulegają przedawnieniu w okresie lat trzech. Poważne rozbieżności w doktrynie i orzecznictwie wywołało jednak zagadnienie, czy jeżeli okres przedawnienia roszczenia głównego jest krótszy niż trzy lata, roszczenie o odsetki przedawnia się w takim terminie jak roszczenie główne, czy jako roszczenie o świadczenie okresowe w terminie trzyletnim z art. 118 k.c. W piśmiennictwie reprezentowane są trzy warianty rozwiązania tak zarysowanego problemu:

- 1) roszczenie o zapłatę odsetek jako roszczenie okresowe zawsze ulega przedawnieniu w okresie 3-letnim;
- 2) przepisy skracające okres przedawnienia roszczenia głównego (np. art. 554 k.c.) znajdują zastosowanie także do roszczeń o odsetki;
- 3) roszczenie o odsetki ulega przedawnieniu w okresie 3-letnim, jednak jeśli roszczenie główne wcześniej ulegnie przedawnieniu, roszczenie o odsetki przedawnia się z chwilą przedawnienia roszczenia głównego.

Wyrazem pewnego kompromisu między przytoczonymi poglądami jest uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 26 stycznia 2005 r., III CZP 42/04, OSNC 2005, nr 9, poz. 149. Uznano w niej bowiem, że: „Ustanowiony w art. 118 k.c. termin

przedawnienia o świadczenie okresowe stosuje się do roszczeń o odsetki za opóźnienie także wtedy, gdy roszczenie główne ulega przedawnieniu w terminie określonym w art. 554 k.c. Roszczenie o odsetki za opóźnienie przedawnia się jednak najpóźniej z chwilą przedawnienia roszczenia głównego". Pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w tej uchwale uznać należy za utrwalony i akceptowany w orzecznictwie (podobnie SN w wyroku z 9.6.2005 r., III CK 619/04, L.; wyrok SN z 19.5.2005 r., V CK 445/03, L.; wyrok SN z 24.2.2005 r., III CK 223/04, L.). Jest oczywiste, na co SN zwracał uwagę we wcześniejszych orzeczeniach, że: „Tylko z nieprzedawnionym jeszcze roszczeniem głównym można wiązać następstwo w postaci opóźnienia w spełnieniu świadczenia" (wyrok z dnia 12 grudnia 2002 r., V CKN 1573/00, LEX nr 77063). Jeżeli dłużnik podnosi uzasadniony zarzut przedawnienia dochodzonego od niego roszczenia, odsetki za opóźnienie mogą być naliczane tylko za czas do chwili przedawnienia roszczenia (wyrok SN z dnia 10 listopada 1995 r., III CZP 156/95, OSNC 1996, nr 3, poz. 31).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, należy wskazać, iż zasadny jest zarzut apelacji dotyczący przedawnienia roszczenia pozwanego o odsetki za okres od 21 listopada 2011 r. Skoro bowiem zostało wykazane, iż roszczenie główne uległo przedawnieniu w dniu 6 września 2014 r. to w świetle cytowanych wyżej poglądów judykatury, które Sąd Apelacyjny w obecnym składzie podziela w całości, przedawnieniu uległo także roszczenie o odsetki, a tym samym należało tytuł wykonawczy pozbawić wykonalności w całości a nie jedynie w części, jak uczynił to Sąd I instancji.

Mając na uwadze przytoczone argumenty Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w sposób opisany w punkcie I sentencji, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Konsekwencją powyższego rozstrzygnięcia było oddalenie zażalenia pozwanego w całości o czym orzekł Sąd w punkcie II sentencji na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 zd. 1 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i § 6 ust. pkt 5) w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2) i § 13 ust. 2 pkt 2) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz. 461 z późn. zm.) zasądzając od pozwanej na rzecz powoda kwotę 4436 zł ((...) – opłata od apelacji, + 1800 zł – koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym + 1200 zł koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym).

SSO del. Mariusz Wicki SSA Mirosław Ożóg SSA Małgorzata Zwierzyńska